

Dlouhodobý záměr 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy

Projednáno AS 3. lékařské fakulty UK dne 12.6. 2007

Od kořenů k současnosti

3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy odvíjí svou existenci od původní lékařské fakulty Univerzity Karlovy, založené roku 1348 českým a římským králem Karel IV. Tato fakulta prošla v průběhu staletí svými vzestupy i pády, roky plodnými i roky beznaděje. Vyučovacím jazykem byla po většinu její existence latina, od josefínských reforem v osmdesátých letech 18. století němčina. V zenitu českého národního obrození byla tato fakulta rozdělena na německou a českou část. Přitom na obou z nich probíhala intenzivní výuka i výzkum, které proslavily pražskou medicínu. Česká lékařská fakulta Univerzity Karlovy se pak stala základním pilířem moderní české medicíny. Tu stále formovaly vlivy z obou fakult, stále pak vzrůstajícím podílem i vlivy mezinárodní, především medicína vídeňská, berlínská, stále více pak pařížská, oxfordská či cambridgeská. Jen pro úplnost je třeba zmínit, že slavná 2. vídeňská lékařská škola se odvíjela od přístupu profesorů českého původu, Škody a Rokitského.

Po první světové válce se česká i německá lékařská fakulta odvíjely již zcela odděleně na jazykově oddělených univerzitách. S uzavřením českých vysokých škol za nacistické okupace zmizela základní základna českého lékařského výzkumu i výuky. Po celou válku působící německá lékařská fakulta byla pod jednoznačným vlivem nacionálně socialistické doktriny, židovští profesori internováni a často umučeni v koncentračních táborech. Německá lékařská fakulta byla uzavřena v květnu 1945. V Praze zůstala jediná velká lékařská fakulta, která přebrala majetek německých klinik a ústavů, pro množství mediků vyučovala pak i v nemocnicích mimo areál Karlova náměstí, především ve Vinohradské nemocnici, také ale na Bukovce a v Motole. V roce 1953 byla rozhodnutím ministerstva školství rozdělena jediná lékařská fakulta na tři následující: Fakultu všeobecného lékařství – nynější 1. lékařskou fakultu, Fakultu dětského lékařství nynější 2. lékařskou fakultu a Lékařskou fakultu hygienickou, nynější 3. lékařskou fakultu od roku 1990). Z období, kdy byla fakulta významně orientována na preventivní a hygienické přístupy zůstal na některých pracovištích důraz na preventivní přístupy v medicíně.

Po pádu komunistické diktatury na sklonku roku 1989 proběhla na fakultě řada významných změn, které mají základ v otevřenosti, svobodě i odpovědnosti jako základních principech, kterými se řídí obec učitelská i studentská vytvářející jednotnou obec akademickou. Právě ve svobodném dialogu se rozvíjely zásady reformy studia na fakultě, které vyústily ve vytvoření modelu integrované výuky medicíny, zasahující především do 1. a 2. cyklu studia. Od devadesátých let se také rozvíjela řada bakalářských studijních oborů na fakultě. Fakulta se stala svobodnou institucí s významným vlivem akademické samosprávy na její chod.

Základní principy 3. lékařské fakulty: salut aegroti, suprema lex.

Základní principy, kterými se řídí 3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy se odvíjejí od obecných humanistických principů, v Evropě odvozených především od základů židovské-helensko - křesťanské civilizace. K těmto významným principům patří zejména svoboda, úcta k lidským právům a úcta ke svobodě a integritě každého lidského individua. Protože jsme fakultou lékařskou, základní principy lékařské etiky, jako jsou úcta k lidskému životu, vnímání zdraví jako jedné z nejdůležitějších obecných hodnot či činnost směřující ku prospěchu nemocného patří k principům, které jsou na fakultě rozvíjeny. Teoretická a praktická výuka, včetně výuky u lůžka nemocného a dále lékařský výzkum musí nezbytně a

za všech okolností respektovat výše uvedené principy. Rozvíjení vzdělanosti a to jak ve sféře univerzitní výuky, tak ve sféře výzkumu jsou dva základní praktické a od sebe neoddelitelné principy, které fakulta rozvíjí i podporuje. Jejich rozvoj probíhá v rámci výše zmíněných obecných hodnot, ke kterým se fakulta jednoznačně hlásí.

Právo. Lex civiorum dux (nápis na budově Karolina)

Jednání akademických i dalších pracovníků fakulty i studentů musí být za všech okolností v souladu s právním řádem České republiky, s její Ústavou i zákony. Vedení fakulty vhodným způsobem implementuje zákony do činností spojených s výukou, experimentálním i klinickým výzkumem a s klinickou praxí učitelů i studentů do dokumentů, které vydává děkan či schvaluje Akademický senát. Princip akademické samosprávy se realizuje v akademickém senátu, v komisích fakulty a při jednáních Akademické obce fakulty. I při zachování principu respektu k akademické svobodě každého člena akademické obce jsou rozhodnutí děkana fakulty a akademického senátu fakulty považována za důležitá vodítka pro činnost každého příslušníka akademické obce.

Výuka a studium

Výuka na fakultě je důsledně orientovaná na potřeby studentů. Fakulta současně klade důraz na osobnostní rozvoj učitelů fakulty zejména s ohledem na jejich didaktické dovednosti.

Studium lékařství

Magisterské studium všeobecného lékařství představuje *základní a dominantní pilíř vší výuky* na 3. lékařské fakultě. Univerzitní výuka medicíny směřuje k přípravě všeobecně teoreticky i prakticky vzdělaným absolventům magisterského studia lékařství. Fakulta se při realizaci studia lékařství řídí *principy reformy studia* rozvíjené od roku 1996 založené na *integrovaném studiu v 1. a 2. cyklu studia* a na důrazu na *zvládnutí základních klinických znalostí a dovedností v 3. cyklu studia*. Důležitým principem je *podpora studia našich studentů na zahraničních lékařských fakultách* v rozsahu tak, aby jednotlivý student strávil minimálně jeden a maximálně 4 semestry na těchto univerzitách.

Fakulta připravuje magisterská studia stomatologie tak, aby pomohla snížit deficit v počtu stomatologů v Česku.

Nelékařské zdravotnické obory

Fakulta rozvíjí bakalářské studium těchto nelékařských zdravotnických oborů: *fyzioterapie, všeobecná sestra a veřejné zdravotnictví*. Přes důležitost těchto oborů zůstávají bakalářská studia na fakultě studiem doplňkovým. Počet všech studentů bakalářských oborů by neměl přesáhnout jedné třetiny všech studentů studia lékařství. Přestože se struktura studia bakalářských oborů opírá o ústavy vytvořené pro studium lékařství, neměla by tato studia představovat zmenšeniny předmětů lékařského studia. Výuka v bakalářských oborech je založena více na zvládnutí praktických dovedností. Teoretické obory pak směřují k výuce komunikace, nemocniční hygieny a organizace. Pokud akademická úroveň některého z předmětů dosáhne patřičného stupně vědeckého, je fakulta připravena rozvíjet studium nelékařských zdravotnických oborů až po stupeň magisterský.

Kvalita výuky

Kvalita výuky pravidelně hodnocena studenty. Výsledky hodnocení jsou projednávány v evaluační komisi fakulty, kolegiem děkana a akademickým senátem fakulty.

Ověřování znalostí studentů

Ověřování znalostí studentů probíhá zejména při ukončení výukové jednotky (kurz, modul..) formou zápočtu, zkoušky nebo státní rigorózní zkoušky. Průběžné zkoušení v průběhu semestru představuje jen orientační a doplňkovou formu ověřování znalostí. Fakulta zásadně trvá na spravedlivém a průhledném způsobu všech forem ověřování znalostí studentů a na dodržování obecných pravidel fair play při bezprostřední přípravě studenta před zkouškou a v průběhu zkoušky i při jejím hodnocení.

Postgraduální doktorské studium biomedicíny

Postgraduální doktorské studium biomedicíny představuje jeden z dominantních úkolů 3. lékařské fakulty. Absolventi doktorského studia jsou základním zdrojem pro obnovu akademického sboru fakulty a nadějí pro další její rozvoj. Z tohoto důvodu fakulta sleduje kvalitu sboru školitelů PGS, úspěšnost jednotlivých školitelů i studentů a průběh studia u jednotlivých studentů. Finanční zajištění studia vychází z prostředků 3. LF UK získané z výzkumných záměrů, grantů a dalších prostředků na výzkum. Fakulta má jasná pravidla pro zvyšování stipendií u studentů PGS.

Program Praedoc

Pro nadané studenty magisterského studia podporuje fakulta jejich vstup do budoucího PGS cestou programu Praedoc již od 4. ročníku studia.

Věda a výzkum

Výzkum na 3. lékařské fakultě představuje spolu s výukou její základní program. Orientace vědecké práce na fakultě je zásadně zaměřena na aplikovaný a základní lékařský výzkum.

Vědecká práce plně respektuje všechny právní a etické normy platné v České republice a Evropské Unie. Fakulta důsledně podporuje mezinárodní zapojení jejích pracovišť a pracovníků do mezinárodní výzkumné sítě. Důležitou politikou fakulty je její zaměření na pět základních vědeckých problémově orientovaných okruhů:

1. Neurovědní výzkum
2. Výzkum v oblasti metabolismu, výživy a diabetologie
3. Kardiovaskulární výzkum
4. Výzkum v oblasti onkologie
5. Výzkum v oblasti traumatologie

V těchto oblastech dosáhl fakultní výzkum nebo klinická praxe největších úspěchů. Proto je zásadní politikou fakulty se soustředit k výše uvedeným problémovým okruhům lékařského výzkumu a *další výzkum zcela zásadně rozvíjet jen okrajově*. S tím souvisí politika personální, investiční i další podpora výzkumu ze státních, evropských i dalších grantových prostředků.

Přitom jsou respektovány další důležité zásady zaměření výzkumu na fakultě: pozornost veřejně zdravotnickým a preventivním aspektům onemocnění, věkově specifickým aspektům onemocnění zejména raně ontogenetickému vývoji a stáří, moderním molekulárně biologickým a genetickým aspektům výzkumu, moderní epidemiologii a statistice.

Hodnotitelnými výsledky výzkumu jsou zejména publikace v mezinárodních vědeckých časopisech s faktorem impaktu. Ty mají pro fakultu zásadní význam pro její evaluaci, pro evaluaci jejích studií doktorských, evaluaci jejích habilitačních řízení a řízení pro jmenování profesorem, akreditaci klinických oborů pro specializační školení, v neposlední řadě představují vedle plateb za studenty základní zdroj financování fakulty. Z tohoto důvodu fakulta sleduje efektivitu výzkumu v jednotlivých jejích segmentech a úspěšné autory publikovaných prací odměňuje.

Lékařská praxe

3. Lékařská fakulta UK je akademickým pracovištěm, které v současné době neprovozuje vlastní zdravotnická zařízení. Preventivní, diagnostická a léčebná zdravotní péče probíhá ve zdravotnických pracovištích, která jsou společnými pracovišti fakulty a příslušných zdravotnických zařízení, zejména Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, Státní zdravotní ústav, Psychiatrické centrum Praha, Fakultní Thomayerova nemocnice, Fakultní nemocnice Na Bulovce, Ústav péče o matku a dítě, Ústřední vojenská nemocnice a Endokrinologický ústav. Fakulta je si vědoma faktu, že špičková zdravotní péče spojená s klinickou vědou je základním faktorem rozvoje všech typů její výuky a klinického i základního výzkumu. Proto podporuje individuální kvalifikační růst jejích zaměstnanců a ve spolupráci se zdravotnickými pracovišti také programy podporující sledování kvality péče.

Spolupráce ve Vinohradském zdravotnickém areálu.

Spolupráce ve Vinohradském zdravotnickém areálu, tedy spolupráce zejména s Fakultní nemocnicí Královské Vinohrady, Státním zdravotním ústavem, Státním ústavem pro kontrolu léčiv a Střední zdravotnickou školou představuje zásadní politiku rozvoje fakulty. Ta přitom rozvíjí i spolupráci s dalšími zdravotnickými zařízeními: Fakultní Thomayerovou nemocnicí, Fakultní nemocnicí Na Bulovce, Psychiatrickým centrem Praha, Endokrinologickým ústavem v Praze, Ústavem péče o matku a dítě, IKEM a Ústřední vojenskou nemocnicí.

Mezinárodní kontakty

Pro rozvoj fakulty jsou naprosto zásadní a prioritní vědecké kontakty a vědecká spolupráce se špičkovými pracovišti v Evropě a severní Americe. Pro výuku studentů medicíny a dalších zdravotnických oborů jsou velmi důležité výměny studentů v rámci programů ERASMUS, SOKRATES a výměny pořádané IFMSA i výměny na podkladě dalších dohod.

Sabbatical

Pro učitele fakulty, zejména pro docenty a profesory je na fakultě program placeného semestrálního až ročního uvolnění od běžných akademických povinností, tak zvaný sabbatical. Na toto uvolnění má právo každý docent nebo profesor po uplynutí sedmi let od jmenování či po předchozím vyčerpání tohoto volna. Toto uvolnění může být využito k sepsání knihy, k dalšímu vzdělávání na jiné univerzitě či přijetím pozice hostující profesor či hostující vědec na jiné, zpravidla zahraniční univerzitě. Uvolnění z pozice přednosta kliniky

vyžaduje souhlas děkana a ředitele příslušného zdravotnického zařízení, uvolnění z pozice vedoucího jiného úseku vyžaduje souhlas nadřízeného, v případě přímé podřízenosti děkanovi pak jeho.

Fakulta však zásadně tento typ uvolnění podporuje, představuje pro ni jeden z kamenů dalšího vzdělávání akademických pracovníků i její sociální politiky.

Sociální politika fakulty

Péče o akademické pracovníky představuje zásadní politiku fakulty. Přitom jsou podporována habilitační řízení především mladších akademických pracovníků. Právě důraz na akademický postup u mladších akademických pracovníků fakulty je zásadní nadějí fakulty do budoucna. Vytvoření vrstvy habilitovaných učitelů, kteří nejsou již v žádném aspektu spojeni s dobou komunismu a jejich postup do vedoucích postavení na fakultě je zásadní nadějí fakulty do budoucna.

Ve mzdové politice fakulta podporuje především kvalitní učitelský a vědecký výkon a finančně nad rámec běžných platů odměňuje především učitele kvalitně hodnocené v evaluaci a dále autory kvalitních vědeckých publikací otištěných v mezinárodních časopisech. Cílem sociální politiky fakulty jsou i důstojné mzdové podmínky pro neakademické pracovníky fakulty, ať již v laboratořích či při administrativní podpoře jejich činností.

Fakulta ve své stipendijní politice odměňuje nejlepší studenty pregraduálního studia, pro studenty postgraduálního doktorského studia má fakulta systém zvyšování stipendií založený na měřitelném publikačním výkonu.

Ekologická politika fakulty

Třídění odpadů, odpadová politika, která nezatěžuje okolí chemickým či biologickým hazardem a snižování energetické náročnosti patří k základním pilířům ekologické politiky fakulty.

Informační otevřenost

Plně v souladu s platnými zákony a s kontexty moderní evropské společnosti poskytuje fakulta veřejnosti všechny základní údaje týkající se její činnosti. Osobní údaje o studentech a pracovnících jsou však chráněny a v každém případě jsou uvolněny jen tehdy, pokud s tím příslušný student či pracovník fakulty souhlasí. Stejně nekompromisně je chráněno lékařské tajemství nemocných, se který mi přicházejí do styku akademičtí pracovníci i studenti fakulty.

Další směřování fakulty: budování silné akademické instituce pro rok 2040.

Zatímco v prvních patnácti letech po ukončení komunistické diktatury bylo zásadním směřováním fakulty vyrovnání se s minulostí, je jejím současným cílem jasná pozice nejen mezi výzkumně i výukově nejlepšími českými lékařskými fakultami, ale i mezi nejlepšími fakultami evropskými. Zásadním úkolem fakulty zůstává vyhledávání nových mladých schopných akademických pracovníků, kteří nebudou v žádném pozitivním či negativním ohledu spojeni s obdobím komunismu a bez této zátěže povedou fakultu prvním stoletím třetího tisíciletí. To je jistě úkol nesnadný, vyžadující minimálně dalších deset až patnáct let.